

KONYA İLİ AKÖREN, GÜNEYSINIR VE HADİM YÖRELERİNDE YETİŞTİRİLMEKTE OLAN BAZI ÜZÜM ÇEŞİTLERİNİN AMPELOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA¹

Fevzi Mustafa ECEVİT²

Aydın AKIN³

Zeki KARA⁴

ÖZET

Bu çalışmada, Konya ili Akören , Güneysınır ve Hadim Yöreleri bağlarında halen yetiştiriciliği yapılmakta olan *Vitis vinifera* L. türüne ait kültür çeşitlerinden Ak Üzüm, Beyaz Dökülgen, Göğüzüm, Hesap Ali ve İlk Dadiyan (beyaz); Kadın Parmağı ve Kızıl Üzüm (pembe); Ekşikara, Ermenek Üzümü, Karaman Üzümü ve Siyah Parmak (siyah, mavi-siyah) üzüm çeşitlerinin ampelografik özellikleri; OIV tarafından kodlanmış ve IBPGR tarafından hazırlanan Üzüm Tanımlayıcılarının Tanımlama ve Ön Değerlendirme verileri olarak kabul edilen normlarına göre belirlenmiştir. Ayrıca, olgun yaprak ampelometrik ölçüleri de Galet (1976)'e göre tespit edilmiştir.

GİRİŞ

Anadolu, asmanın anavatanıdır. Ayrıca, başlıca gen merkezlerinin tam ortasında bulunması ve ikliminin de uygunluğu nedeniyle çok zengin bir asma genetik potansiyeline sahiptir. Ancak, halen yetiştiriciliği yapılmakta olan üzüm çeşitlerimizin özellikleri belirlenerek gen kaynağı olarak kullanılabilmesi, bunların ampelografik özelliklerinin kayda alınıp sınıflandırılmaları ve stoklanmaları ile mümkün olacaktır. Bu çalışmalar bütün ülke ölçüsünde bitirilememiş olmakla beraber, sevindirici birçok çalışmanın yapılmış olduğu da bilinmektedir.

19. yüzyılın ikinci yarısında Amerika'dan Avrupa'ya taşınmış olan bazı hastalıklar [mildiyö (*Plasmopara viticola*), külleme (*Uncinula necator* Schw.), siyah çürüklük (*Guignardia bidwellii*)] ve zararlıların [filoksera (*Pyloxera vitifolia*)] etkisiyle önemi artan (16) ampelografik çalışmalara Türkiye'de Cumhuriyet döneminde başlanmış (22) olup, Oraman (17) ve onu izleyen birçok araştırmacı Oraman'ın kullandığı metodu kullanarak yerli üzüm çeşitlerimizden bir kısmını tanımlamışlardır (4, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 19,21).

1983 yılında IBPGR'nin öncülüğünde OIV ve UPOV' un ortaklaşa çabaları ile bütün dünyada geçerli kabul edilen "Descriptors for

¹ Yayın Kuruluna geliş tarihi: Haziran 1996

² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü KONYA

³ Öğ. Gör. Selçuk Üniversitesi, Hadim Meslek Yüksekokulu KONYA

⁴ Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü KONYA

Grape" oluşturulmuş (1) ve bu tarihten sonra da ülkemizde yapılan ampelografik çalışmalarda bu metod esas alınmaya başlanmıştır (18, 19, 20, 21).

Bu çalışma ile, özellikle 1970'li yıllarda filokseraya dayanıklı anaçlarla birlikte yöreye giren bağ kanserinin (*Agrobacterium tumefaciens*) olumsuz etkileriyle kaybolma tehlikesi içinde bulunan yöre çeşitlerinin uluslararası normlara göre tanımlanması ve tescilli amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Materyal

Bu araştırma, Konya ili Akören, Güneysınır ve Hadim yörelerinde yetiştirilmekte olan 11 üzüm çeşidi ile S.Ü. Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü'nde yürütülmüştür.

Kendi kökleri üzerinde aşısız olarak yetiştirilmekte olan ve araştırmanın bitkisel materyalini oluşturan üzüm çeşitleri: Ak Üzüm, Beyaz Dökülgen, Göğüzüm, Hesap Ali, İlk Dadiyan, Kadın Parmağı, Kızıl Üzüm, Ekşi Kara, Ermenek Üzümü, Karaman Üzümü ve Siyah Parmak'tır.

Metot

Bu üzüm çeşitlerinin tespiti için 1993 yılı sonbaharından itibaren üreticiler ve tarımsal kuruluşlardaki ilgililerle görüşülerek ön belirlemeler yapılmış ve tespit edilen omcalar etiketlenmiştir. 1994 yılı Mart ayından itibaren de çeşitler yakından gözlenerek kayıtları tutulmuştur. Sürgün ucu (SU), olgun yaprak (OY), çiçek ve salkım fotoğrafları çekilmiş; SU ile OY herbaryumları yapılmıştır.

Çeşitlerin tanımlanmasında IBPGR'nin Üzüm Tanımlayıcıları'nda (1) ön tanımlama ve değerlendirme verileri ile 1989 yılında düzenlenen 5. Uluslararası Asma Islahı Sempozyumunda belirlenmiş olan Minimal Descriptors'da yer alan OIV normları, bunlar için verilen belirleme metodları ve ayrıca Galet (7)'nin OY'lar için geliştirdiği yaprak ampelometrik ölçüm metodları kullanılmıştır. Üzerinde çalışılmış olan üzüm çeşitlerinin bazı

özelliklerinin sayısal ve sınıf değerleri Cetvel 1'de birlikte sunulmuştur.

Sonuçlar OIV kodlarının sırası esas alınarak çizelge halinde verilmiştir.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

İncelenen çeşitlerin tamamı *Vitis vinifera* L.'nin kültür çeşitleri olup, bu türün SU, sülüklerin dizilişi, çekirdek kenarında çıkıntı bulunmaması gibi belirgin özelliklerini taşımaktadırlar.

Çiçek yapısı Ak Üzüm, Beyaz Dökülgen, Ermenek, Göğüzüm, Hesap Ali, İlk Dadiyan, Kadın Parmağı, Karaman Üzümü ve Kızıl Üzüm'de erdişi; Ekşi Kara ve Siyah Parmak çeşitlerinde ise fonksiyonel dişidir. İncelenen çeşitlerin tamamı çekirdeklidir. Tane rengi Kadın Parmağı ve Kızıl Üzüm'de pembe, Karaman Üzümü, Ermenek, Ekşi Kara ve Siyah Parmak'ta mavi-siyah, diğerlerinde beyaz (yeşil-sarı)'dır. İlk Dadiyan, Kadın Parmağı ve Kızıl Üzümde taneler hafif aromatik, Ekşi Kara misket kokuludur. Ak Üzüm, Göğüzüm ve Hesap Ali çeşitleri geç, diğerleri orta mevsimde olgunlaşmaktadırlar. Olgun yaprak tüm çeşitlerde 5 parçalıdır (Cetvel 2).

Karaman Üzümü ve Hesap Ali çeşitleri soforalık özellikleriyle yörede diğer çeşitlere nazaran belirgin bir pazar üstünlüğüne sahiptir.

Göğüzüm ise, gölgede kurutularak yeşil renkli çekirdekli çerezlik olarak, kurutulmuş Sultani Çekirdeksiz'den çok daha fazla tercih edilmektedir.

Ekşi Kara ve Siyah Parmak fonksiyonel diş çiçekleri nedeniyle tozlanmaya ihtiyaç göstermekte, özellikle Ekşi Kara çeşidinde tozlanma ve döllemenin yetersiz olması halinde oluşan partenokarp taneler kuş üzümü olarak değerlendirilmektedirler.

Kadın Parmağı, Kara'nın (11) tanımladığı aynı isimli çeşitten pembe tane rengiyle ayrılmakta olup, İç Anadolu Bölgesi için standart kabul edilen çeşit olmadığı da anlaşılmaktadır. Kızıl Üzüm ise, Tokat yöresinde tanımlanan (11) çeşide genel olarak benzemle birlikte, kesin teşhis için ayrıntılı ampelografisinin yapılmasına gerek duyulmaktadır.

Cetvel 1. Tanımlamada kullanılan OIV kodlu ampelografik özellikler.

Table 1. Ampelographic characteristics used description of cultivars that coded by OIV.

OIV Kod No	Ampelografik özellikler <i>Ampelographic characteristics</i>	OIV Kod No	Ampelografik özellikler <i>Ampelographic characteristics</i>
001	Sürgün ucu tipi <i>Form of shoot tip</i>	079-1	Olgun yaprak sap cebi açıklık, üst üste binme durumu <i>General shape of petiole sinus of mature leaf</i>
003	Sürgün ucunda antosiyonin yoğunluğu <i>Intensity of antosiyonin of young shoot tip</i>	079-2	Olgun yaprak N_1 ve N_3 damarları arasındaki açı ($\alpha+\beta$) <i>Angle between N_1 and N_3 ($\alpha+\beta$) of mature leaf</i>
004	Sürgün ucunda yatık tüy yoğunluğu <i>Prostrate hairs of young shoot tip</i>	079-3	Olgun yaprak açıları ortalaması ile OIV 068-1 + OIV 068-2 arasındaki ilişki <i>Relationship between average mature leaf veins angles and OIV 068-2</i>
007	Sürgün boğum aralarının sırt tarafı rengi <i>Color of dorsal side of internodes of shoot</i>	081	Olgun yaprak sap cebi özellikleri <i>Particularities of petiole sinus of mature leaf</i>
008	Sürgün boğum aralarının karın tarafı rengi <i>Color of ventral side of internodes of shoot</i>	083-1	Olgun yaprak üst ceplerinin taban şekli <i>Shape of base of upper leaf sinuses of mature leaf</i>
011	Boğumlar üzerinde dik tüy yoğunluğu <i>Erect hairs of nodes of shoot</i>	083-2	Olgun yaprak alt ceplerinin taban şekli <i>Shape of base of lower leaf sinuses of mature leaf</i>
016	Sülüklerin sürgün üzerindeki dağılımı <i>Distribution of tendrils on shoot</i>	084	Olgun yaprak damarları arasında yatık tüy yoğunluğu <i>Prostrate hairs between veins of mature leaf</i>
051-1	Yaprak üst yüzü rengi (1-3. yaprakta) <i>Color of young leaf of upper surface (1-3. leaf)</i>	085	Olgun yaprak damarları arasında dik tüy yoğunluğu <i>Erect hairs between veins of mature leaf</i>
051-2	Yaprak üst yüzü rengi (4-6. yaprakta) <i>Color of young leaf of upper surface (4-6. leaf)</i>	151	Çiçek tipi <i>Sex of flower of inflorescence</i>
053	Damar aralarında yatık tüyler (Çiçeklenme öncesi 4. yaprak alt yüzü tüylülüğü) <i>Prostrate hairs between veins on young leaf</i>	203	Salkım uzunluğu <i>Length of bunch</i>
065	Olgun yaprak büyüklüğü <i>Size of mature leaf</i>	206	Salkım sapı uzunluğu <i>Length of peduncle of bunch</i>

Cetvel 1. Devamı.
Table 1. Cont.

066-1	Olgun yaprak N_1 damarı uzunluğu <i>Length of N_1 on mature leaf</i>	221-1	Tane uzunluğu <i>Length of berry</i>
066-2	Olgun yaprak N_2 damarı uzunluğu <i>Length of N_2 on mature leaf</i>	221-2	Tane genişliği <i>Width of berry</i>
066-3	Olgun yaprak N_3 damarı uzunluğu <i>Length of N_3 on mature leaf</i>	223	Tane şekli <i>Shape of berry</i>
066-4	Olgun yaprak N_5 damarı uzunluğu <i>Length of N_5 on mature leaf</i>	225	Tane kabuk rengi <i>Skin color of berry</i>
066-5	Olgun yaprak N_3 - N_4 arası yaprak cebi uzunluğu <i>Length of petiol sinus between N_3-N_4 on mature leaf</i>	230-231	Meyve et rengi <i>Flesh color of berry</i>
068	Olgun yaprak dilim sayısı <i>Number of lobes of mature leaf</i>	236	Özel aroması <i>Particular flavour of berry</i>
068-1	Olgun yaprak sap cebi-üst cep arası uzunluk <i>Length between petiol sinus-lower sinus of mature leaf</i>	241	Çekirdeğin tanede bulunuşu <i>Presence of seeds in the berry</i>
068-2	Olgun yaprak sap cebi-alt cep arası uzunluk <i>Length between petiol sinus-upper sinus of mature leaf</i>	242-1	Çekirdek uzunluğu <i>Length of seed</i>
070	Olgun yaprak ayası üst yüzünde ana damarların antosiyonun renklenmesi <i>Coloration of upper veins of mature leaf</i>	242-2	Çekirdek genişliği <i>Width of seed</i>
076	Olgun yaprak diş şekli <i>Shape of teeth of mature leaf</i>	243	Çekirdek ağırlığı <i>Weight of seed</i>
077-1	Olgun yaprak N_2 dişi uzunluğu <i>Length of N_2 teeth of mature leaf</i>	244	Çekirdek kenarında çıkıntılar <i>Transversal ridges on side of seed</i>
077-2	Olgun yaprak N_4 dişi uzunluğu <i>Length of N_4 teeth of mature leaf</i>	303	Ben düşme zamanı <i>Start of berry ripening (véraison)</i>
077-3	Olgun yaprak N_2 diş genişliği <i>Width of N_2 teeth of mature leaf</i>	304	Meyvenin tam olgunluk dönemi <i>Physiological stage of full maturity of the berry</i>
077-4	Olgun yaprak N_4 diş genişliği <i>Width of N_4 teeth of mature leaf</i>	502	Salkım ağırlığı <i>Weight of a single bunch</i>
078-1	Olgun yaprak N_2 dişi uzunluk/genişlik ilişkisi <i>Length of the N_2 teeth relative to their width at the base of mature leaf</i>	503	Tane ağırlığı <i>Single berry weight</i>
078-2	Olgun yaprak N_4 dişi uzunluk/genişlik ilişkisi <i>Length of the N_4 teeth relative to their width at the base of mature leaf</i>	505	Şırada kuru madde <i>Soluble solids</i>
079	Olgun yaprak sap cebi şekli <i>Shape of petiole sinus of mature leaf</i>	506	Şırada asit <i>Total acid content of must</i>

Cetvel 2. Üzerinde çalışılan üzüm çeşitlerinin ampelografik özellikleri.

Table 2. Ampelographic characteristics of grape cultivars.

OIV Kod no	Ak Üzüm	Beyaz Dökülgen	Ekşi Kara	Ermenek	Gögüzüm	Hesap Ali	İlk Dadiyan	Kadın Parmağı	Karaman Üzümü	Kızıl Üzüm	Siyah Parmak
001	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık	Açık
003	Zayıf	Orta	Zayıf	Orta	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Orta	Yoğun	Zayıf	Orta
004	Zayıf	Yoğun	Ç yoğun	Zayıf	Orta	Ç zayıf	Ç zayıf	Orta	Zayıf	Orta	Yoğun
007	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ	Y+KÇ
008	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil	Yeşil
011	Zayıf	Zayıf	Yoğun	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Ç zayıf	Yok	Ç zayıf	Yok	Orta
016	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli	Kesikli
051-1	Bakır K	Y sarı	Bakır K	Bakır K	Bakır K	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Bakır K	Bakır K	Y sarı
051-2	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Yeşil	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Yeşil
053	Orta	Sık	Ç sık	Seyrek	Sık	Ç seyrek	Ç seyrek	Seyrek	Ç seyrek	Seyrek	Sık
065	187±15	113±15	158±22	156±9.8	159±24	234±28	173.2±28	150±18.9	172±11.8	149±23	149±33
065	Orta	Küçük	Orta	Orta	Orta	Büyük	Orta	Orta	Orta	Küçük	Orta
066-1	134±6.7	115±4	117.4±0.6	125±3.8	111±2.5	141±5.7	116±6.5	111.5±1.3	134±4.2	119±1.5	125±3.2
066-1	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	Uzun	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta
066-2	103±5.4	102±1.9	93.3±2.4	115±2.7	91.4±1.9	115±3.1	102±1	91.4±1.1	117.8±1.7	96±1.9	112±2.5
066-2	Orta	Orta	Orta	Uzun	Orta	Uzun	Orta	Orta	Uzun	Orta	Uzun
066-3	71±2.5	63±1.8	69±2.4	90±1.6	70.8±1.9	76±1.7	74±1.2	72.6±3.5	92.2±2.3	71±2.8	81.4±2.1
066-3	Orta	Orta	Orta	Uzun	Orta	Uzun	Orta	Orta	Uzun	Orta	Uzun
066-4	25±4	22±1.2	21.5±2.9	27±3.2	13.3±1.2	20±3.1	23±2.2	26±1.6	27.9±1.9	27±1.1	25.3±1.3
066-4	Kısa	Kısa	Kısa	Orta	Ç kısa	Kısa	Kısa	Orta	Orta	Orta	Orta
066-5	9.8±1.4	11.5±1.3	9.8±0.7	12.1±1.2	3.5±0.9	10.1±0.5	6±1.1	4.3±0.7	13.5±1.4	9±0.8	12.1±0.9
066-5	Orta	Orta	Orta	Orta	Ç kısa	Orta	Kısa	Kısa	Uzun	Kısa	Orta
068	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş	Beş
068-1	40±3.2	36±1.0	36.5±1.3	43.1±1.9	27.8±2.4	95±7.8	54±6.5	41.5±1.3	37.8±1.9	34.5±1.1	34.7±1.4
068-1	Kısa	Kısa	Kısa	Kısa	Ç kısa	Uzun	Orta	Kısa	Kısa	Orta	Kısa
068-2	47±4.6	35.4±1	34.9±1.4	42.5±2	40.8±1.7	70±5.8	55.1±5	36.1±0.9	36.8±0.6	42.2±1.9	29.1±1.0
068-2	Orta	Kısa	Kısa	Orta	Orta	Uzun	Orta	Kısa	Kısa	Orta	Ç kısa
070	¼'den fazlası K	Sb K	Yok	¼'ü K	Sb K	¼'den fazlası K	Yok	Yok	¼'ü K	Sb K	Yok

076	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD	HİKD
077-1	7±0.8	12±0.7	6.3±0.8	14.2±0.8	9.3±1.1	7.1±1.1	11±1	11.7±1.2	14.5±0.9	11±0.8	20±0.7
077-1	Kısa	Orta	Kısa	Uzun	Orta	Kısa	Orta	Orta	Uzun	Orta	Ç uzun
077-2	11.6±1.5	8.2±0.5	10.6±0.9	11.3±0.6	10.8±1.2	7.2±1.3	13±0.6	14.6±0.5	14.3±2	11.5±1.2	17.2±0.8
077-2	Orta	Kısa	Orta	Orta	Orta	Kısa	Orta	Uzun	Uzun	Orta	Uzun
077-3	11.7±2.2	10.3±1.2	12.1±0.8	12.1±1.9	9.4±1.1	11±0.9	10.4±1.1	14.1±0.5	10.9±1.4	11.3±1.3	16.3±0.7
077-3	Orta	Kısa	Orta	Orta	Kısa	Kısa	Kısa	Orta	Kısa	Orta	Geniş
077-4	12.5±1.9	11.7±1.2	12.5±1.1	14±1.5	11.3±0.9	12±0.5	12.5±0.7	13.5±0.5	10±1.2	15.8±1.7	14.4±1.5
077-4	Orta	Orta	Kısa	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	Kısa	Geniş	Orta
078-1	0.6±0.1	1.2±0.1	0.6±0.1	1.3±0.2	0.9±0.1	0.6±0.1	1.0±0.1	0.7±0.01	1.3±0.1	0.9±0.05	1.2±0.1
078-1	Kısa	Uzun	Kısa	Uzun	Orta	Kısa	Orta	Orta	Uzun	Orta	Uzun
078-2	0.9±0.1	0.7±0.1	0.8±0.1	0.9±0.1	0.9±0.1	0.6±0.1	1.04±0.1	1.1±0.1	1.4±0.1	0.7±0.01	0.78±0.1
078-2	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	Kısa	Uzun	Uzun	Ç uzun	Orta	Uzun
079	H açık	H açık	Kapalı	Açık	Kapalı	H açık	H açık	H açık	G açık	H açık	Kapalı
079-1	-10±1.2	-11±0.9	+5±0.7	-26±3.2	+5±0.9	-12±2.2	+2±0.3	-14±0.8	-41±5.7	+5±0.7	+7±1.3
079-1	Açık	Açık	Kapalı	Açık	Kapalı	Açık	Kapalı	Açık	G açık	Kapalı	Üü binmiş
079-2	73	71	67	96	77	80	77	84	92	71	78
079-3	1.20	1.01	1.07	0.89	0.89	2.06	1.42	0.92	0.81	1.08	0.82
081	Yok	Yok	Yok	Yok	Ssdamarla sınırlı	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
083-1	Y	Y	W	Y	Y	V	Y	Y	Y	Y	Y
083-2	Y	Y	Y	Y	Y	V	V	Y	Y	Y	Y
084	Orta	Sık	Sık	Yok	Sık	Ç seyrek	Ç seyrek	Ç scyrek	Ç seyrek	Seyrek	Orta
085	Orta	Sık	Sık	Yok	Sık	Seyrek	Yok	Yok	Ç seyrek	Seyrek	Sık
151	Erdişi	Erdişi	Fonk dişi	Erdişi	Erdişi	Erdişi	Erdişi	Erdişi	Erdişi	Erdişi	Fonk dişi
203	22±0.7	23±0.3	17±0.2	19.8±0.2	13.3±0.3	26±0.2	14.5±0.3	14.5±0.4	22±0.2	20±0.4	19±0.3
203	Orta	Uzun	Kısa	Orta	Kısa	Uzun	Kısa	Kısa	Orta	Uzun	Orta
206	3.5±0.3	2±0.9	3±0.1	3.2±0.1	4±0.2	3.8±0.1	4±0.2	2±0.2	2±0.1	2±0.2	3±0.2
206	Kısa	Ç kısa	Kısa	Kısa	Kısa	Kısa	Kısa	Ç kısa	Ç kısa	Ç kısa	Kısa

Cetvel 2. Devamı.

Table 2. Cont.

221-1	15.2±0.1	19±0.2	17.4±0.1	36.5±0.3	19.5±0.2	21.3±0.1	19±0.2	18±0.2	32.5±0.3	18±0.1	23±0.2
221-1	Orta	Uzun	Orta	Ç uzun	Uzun	Uzun	Uzun	Orta	Ç uzun	Orta	Ç uzun
221-2	14.2±0.1	17±0.2	14.3±0.1	22±0.2	16.5±0.1	16.3±0.1	14±0.2	14±0.1	22.2±0.2	17.5±0.2	17.5±0.1
221-2	Orta	Orta	Orta	Geniş	Orta	Orta	Kısa	Kısa	Geniş	Orta	Orta
223	Küre	G oval	Oval	Silindirik	Küre	Küre	Küre	U elips	Silindirik	Küre	Oval
225	Y sarı	Y sarı	M siyah	M siyah	Y sarı	Y sarı	Y sarı	Pembe	M siyah	Pembe	M siyah
230-231	H renkli	ÇHrenkli	K renkli	H renkli	ÇHrenkli	Renksiz	ÇHrenkli	O renkli	ÇHrenkli	Renksiz	K renkli
236	Yok	Yok	Misket	Yok	Yok	Yok	Hafif aromatik	Hafif aromatik	Yok	Hafif aromatik	Yok
241	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var
241	1.9±0.09	1.7±0.06	2.1±0.08	1.9±0.07	1.5±0.05	3.5±0.09	1.5±0.07	1.54±0.05	1.85±0.07	2.5±0.07	2.5±0.08
244	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz	Düz
303	14.8.	30.7.	22.7.	7.8.	10.8.	13.8.	25.7.	20.7.	7.8.	15.7.	20.7.
304	6.9.	30.9.	17.8.	30.8.	15.9.	9.9.	20.8.	21.8.	30.8.	22.8.	10.8.
304	Geç	Orta	Orta	Orta	Geç	Geç	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta
502	211.5±6	313±0.8	156±0.8	762±0.9	203±6.5	728±8	331±9.9	61.5±2.7	610±0.8	323±4.2	346±3.6
502	Küçük	Orta	Küçük	Büyük	Küçük	Büyük	Orta	Ç küçük	Büyük	Orta	Orta
503	1.8±0.1	3.2±0.1	2.2±0.1	10.4±0.3	2.2±0.2	4±0.2	2.2±0.2	2.7±0.2	9.2±0.3	3.1±0.1	3.7±0.3
503	Küçük	Orta	Küçük	Büyük	Küçük	Orta	Küçük	Orta	Büyük	Orta	Orta
505	14.0	12.0	20.8	19.1	18.5	18.0	22.0	24.0	20	14.1	15.2
505	Düşük	Ç düşük	Yüksek	Orta	Orta	Orta	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Düşük	Düşük
506	6.1	6.3	6.0	9.8	5.0	6.2	6.0	6.5	5.4	5.2	6.1
506	Düşük	Düşük	Düşük	Orta	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük
Amp	256 3 67	146 3 57	135 2 69	135 2 25	236 3 46	247 2 32	145 3 56	134 3 67	135 2 22	246 4 45	153 3 69
Ölçümler	51	64	65	66	62	21	61	33	76	64	76

Kısaltmalar: Y+KÇ: Yeşil+Kırmızı çizgili, Ç: Çok, ÇH: çok hafif, HİKD: Her iki kenarı da dışbükey, H: Hafif, U elips: Uzun elips, G oval: Geniş oval, K: Kırmızı, Fonk: Fonksiyonel, U: U şeklinde, V: V şeklinde, W: W şeklinde, Y: Y şeklinde, U elips: Uzun elips, M siyah: Mavi siyah, Y sarı: Yeşil sarı, Bakır K: Bakır kırmızısı, Ssdamarla sınırlı: Sap sonu damarla sınırlı, ¼'ü K: ¼'ü Kırmızı, Sb K: Sap birleşim yeri kırmızı, Üü binmiş: Üst üste binmiş. Açık: Open, Zayıf: Weak, Orta: Medium, Yoğun: Intensive, Yeşil: Green, Yok: Absent, Seyrek: Loose, Küçük: Small, Büyük: Big, Uzun: Long, Kısa: Short, Beş: Five, Geniş: Wide, Açık: Open, Kapalı: Closed.

SUMMARY

A STUDY ON AMPELOGRAPHIC DESCRIPTION OF SOME GRAPE CULTIVARS GROWN IN AKÖREN, GÜNEYSINIR AND HADİM DISTRICT OF KONYA PROVINCE

The study carried out, in Akören, Güneysınır, Hadim districts of Konya province was to describe *Vitis vinifera* L. cultivars grown vineyards. Ak üzüm, Beyaz Dökülgen, Göğ üzüm, Hesap Ali, İlk Dadiyan have white color berries, Kadın Parmağı, Kızıl üzüm are reddish; Ekşi kara, Ermenek üzümü, Karaman üzümü, Siyah Parmak have dark blue berries. Ampelographic methos coded OIV that were suggestet by IBPGR as characterisation and preliminary evaluation data. Mature leaf ampelometric measurements of Galet (1967) used for description. Experimental data were tabulated

LİTERATÜR KAYNAKLARI

1. Anonymous, 1983. Descriptors for Grape. IBPGR Secretariat. *AGPG: IBPGR/83/154. Rome.*
2. Demir, İ., 1987. Ankara Koşullarında Yetiştirilen Yabancı Kökenli Bazı Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerinde Araştırmalar. (Yüksek lisans Tezi). *Ankara Üniv. Fen Bilimleri Enst. Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Ankara. 98 s.*
3. Fidan, Y., 1976. Bağ-Bahçe Kürsüsü Araştırma Bağında Yetiştirilen Standart Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Vasıfları Üzerinde Araştırmalar. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları: 590. Ankara.*
4. _____, M.S. Tamer ve A. Eriş, 1972. Güdül İlçesi Bağcılığı Gelişme İmkanları Ve Önemli Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Vasıfları Üzerinde Bir Araştırma. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yılığ 21 (3-4): 495-524.*
5. Fidan, I. ve Fidan Y., 1976. Gülnar İlçesi Bağcılığı, Yetiştirilen Bazı Sofralık, Şaraplık, Pekmezlik Ve Kurutmalık Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Vasıfları Üzerinde Araştırmalar. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları: 591. Ankara.*
6. Galet, P., 1970. Précis de Viticulture. *Imprimerie Paul Déhan 3 et 5, rue de la Vieille-Intendance, Montpellier.*
7. Gürsöz, S., 1993. GAP Alanına Giren Güneydoğu Anadolu Bölgesi Bağcılığı ve Özellikle Şanlıurfa İlinde Yetiştirilen Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Nitelikleri ile Verim ve Kalite Unsurlarının Belirlenmesi Üzerinde Bir Araştırma. (Doktora tezi). *Çukurova Üniv. Fen Bilimleri Enst. Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Adana. 363 s.*
8. İhtar, A., 1959. Akdeniz Bölgesi ve Bilhassa İçel Bağcılığı ve Bu Bölgede Yetiştirilen Başlıca Üzüm Çeşitlerinin Ampelografileri ile İçel İli Bağcılığının Geliştirilme İmkanları Üzerinde Araştırmalar. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları No: 149. Ankara.*
9. _____, 1968. Erzincan Merkez İlçe'de Yetiştirilen Üzüm Çeşitlerinin Ampelografileri ile Kuru Madde-Asit Analizleri Üzerinde Bir Araştırma. *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Ziraat Araşt. Enst. Bülteni No: 30.*
10. Kara, Z., 1990. Tokat Yöresinde Yetiştirilen Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerinde Araştırmalar. (Doktora tezi). *Ankara Üniv. Fen Bilimleri Enst. Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Ankara. 318 s.*
11. Kısakürek, H., 1950. Güneydoğu Anadolu ve Bilhassa Gaziantep Bağcılığı ve Bu Bölgede Yetiştirilen Başlıca Üzüm Çeşitlerinin Morfolojik Vasıfları ve İktisadi Önemleri Üzerinde Araştırmalar. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları No: 21, Ankara.*
12. _____, 1956. İzmir ve Manisa Bağlarında Yetiştirilen Önemli Üzüm Çeşitlerinde İstihsal Standardizasyonu ve Standart Çeşitlerin Ampelografik Vasıfları Üzerinde Araştırmalar. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları No: 88. Ankara.*
13. Maraslı, B., 1986. Ankara Koşullarında Yetiştirilen Bazı Yerli Standart Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerinde Araştırmalar. (Yüksek lisans tezi). *Ankara Üniv. Fen Bilimleri Enst. Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Ankara. 87 s.*

14. Morton, L. T., 1979. A Practical Ampelography (Translated and adapted From P. Galet). *Cornell Univ. Press. Ithaca and London.*
15. Odabaş, F., 1984. Iğdır Ovası Bağcılığı ve Burada Yetiştirilen Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Özellikleri Üzerinde Araştırmalar. *Doğa 8 (1): 57-64.*
16. Oraman, M. N., 1937. Ankara Vilayeti Bağcılığı ve Ankara'da Yetişen Başlıca Üzüm Çeşitlerinin Ampelografisi. *Yüksek Ziraat Enst. Çalışmalarından Sayı 61 .Ankara.*
17. Oraman, M. N. ve H. Aksoy, 1945. Yüksek Ziraat Enst. Bağ-Bahçe Enst. Koleksiyon Bağında Yetişen En Önemli Üzüm Çeşitlerinin Ampelografileri ve Çiçek Biyolojileri. *Yük. Ziraat Enst. Dergisi 5 (9): 148-171.*
18. _____ ve H. Aksoy, 1946 a. Yüksek Ziraat Enst. Bağ-Bahçe Enst. Koleksiyon Bağında Yetişen En Önemli Üzüm Çeşitlerinin Ampelografileri ve Çiçek Biyolojileri II. *Yük. Ziraat Enst. Dergisi 6 (11): 21-47.*
19. Oraman, M. N. ve H. Aksoy, 1946 b. Yüksek Ziraat Enst. Bağ-Bahçe Enst. Koleksiyon Bağında Yetişen En Önemli Üzüm Çeşitlerinin Ampelografileri ve Çiçek Biyolojileri III. *Yük. Ziraat Enst. Dergisi 6 (12): 347-378.*
20. Pamir, T., 1956. Marmara Bölgesi ve Bilhassa Kocaeli Bağcılığı Ampelografik Vasıfları ve İktisadi Önemleri Üzerinde Araştırmalar. *Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları No: 96. Ankara.*
21. Uzun, İ., 1986. Bazı Üzüm Çeşitlerinin Ampelografik Özellikleri, Katesol Oksidaz İzoenzim Bantlarından Teşhisleri ve Sıcaklık Toplamları Üzerinde Araştırmalar. (Doktora Tezi). *Ege Üniv. Ziraat Fak. Bahçe Bitkileri Bölümü, Bornova İzmir. 176 s.*